

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

Rozwój mowy dziecka przebiega w stałej kolejności i czas pojawiania się głosek w mowie jest stały, choć między rówieśnikami mogą wystąpić różnice w rozwoju, co może wynikać z uwarunkowań genetycznych, czy społecznych. Zaburzenia mowy mogą być wynikiem zaburzeń w rozwoju poznawczym, społecznym bądź psychicznym.

Etapy rozwoju mowy i artykulacji:

Okres melodii (0-1 rok życia)

- Dziecko komunikuje się z dorosłymi za pomocą krzyku - wokalizacja odruchowa,
- Później dzieci głużą, następnie gaworzą,
- Po okresie gaworzenia dziecko zaczyna wyraźnie reagować na mowę.

Okres wyrazu (1-2 rok życia)

- Pojawiają się pierwsze próby wymówienia wyrazów, które dziecko dopasowuje do rozpoznawanych osób, przedmiotów i sytuacji.
- Pojawiają się wszystkie samogłoski (prócz nosowych) i następujące spółgłoski (p, p', b, b', m, m', t, d, n, k)
- Charakterystyczne jest wymawianie tylko pierwszej sylaby lub końcówki.

Okres zdania (2-4 rok życia)

- Dziecko już wymawia samogłoski nosowe oraz spółgłoski w, w', f, f', s', z', c', dz', n, n', k, k', g, g', ch, ch', l, l', j, ł, s, z, c, dz,
- Dziecko nie wymawia jeszcze wszystkich głosek ale już wie jak powinna brzmieć dana głoska.
- Gwałtowny rozwój słownictwa, dziecko swobodnie posługuje się mową za pomocą zdań.

Okres dojrzałości szkolnej 5-6 r.ż.

- Mowa doskonali się pod względem artykulacyjnym i gramatycznym.
- Dziecko wymawia głoski sz, ż, cz, dż, r
- Nieprawidłowości gramatyczne zanikają;
- Dziecko prawidłowo dokonuje autokorekty;
- Wypowiedzi są realizowane w formie wielozdaniowej;
- W wypowiedziach uwzględnia kolejność zdarzeń i zależności przyczynowo-skutkowe
- Prawidłowo wyjaśnia znaczenie słów.

ZABURZENIA MOWY

■ **Opóźniony rozwój mowy** stwierdzamy, gdy kompetencje językowe nie wykształcają się w ogóle lub wykształcają się w stopniu niewystarczającym do osiągnięcia efektywnego porozumiewania się.

Dzielimy na:

■ „**Samoistny**” wiążącym się z indywidualnym tempem i rytmem rozwoju: wolniejsze nabywanie kompetencji i sprawności językowych.

■ „**Niesmoisty**” gdy zaburzenie w nabywaniu kompetencji językowej lub sprawności realizacyjnych współwystępuje z innymi zaburzeniami (poznawczymi, sensomotorycznymi).

■ „**Afazja rozwojowa**”, „**Alalia**”, „**Niedokształcenie mowy o typie korowym**” zaburzenie mowy jest zaburzeniem specyficznym (fragmentarycznym, pierwotnym) ogranicza się do sfery językowej. Poziom zdolności sensomotorycznych i niewerbalnego ilorazu inteligencji mieści się w normie.

■ **Dyslalia** nieprawidłowości w wymowie polegające na błędnej realizacji głosek oraz zmianie struktury wyrazu, mogą dotyczyć jednej głoski lub grup głosek:

- Wszystkich lub niektórych głosek – mowa bezdźwięczna,
- Głosek dentalizowanych tj: s, z, c, dz, ś, ź, ć, dź, sz, ż, cz, dz – sygmatyzm,
- Głoski r – rotacyzm,
- Głoski l – lambdacyzm,
- Głoski k – kappacyzm, g – gammacyzm.

■ **Jąkanie, gielkot** – zaburzenia płynności mowy.

■ **Dysglosja** – zaburzenia mowy wynikające z nieprawidłowej budowy aparatu artykulacyjnego.

■ **Dysartria** – zaburzenia oddychania, fonacji i artykulacji na skutek uszkodzenia dróg nerwowych unerwiających obwodową część aparatu mowy

Opracowała Małgorzata Jaszczyk

Literatura:

1. Demel G. „Elementy logopedii”
2. Styczek I. „Logopedia”
3. Zalewski T. „Opóźniony rozwój mowy”